

Den Digitale Amtsgård og GIS

Bent G. Kjeldsen, Birgit Larsen og Jesper Nørgaard Andersen, Nordjyllands Amt

Mange kræfter arbejder i disse år på at digitalisere den offentlige forvaltning. Da Nordjylland i 1999, af den daværende forskningsminister Birthe Weiss, blev udpeget som regionalt IT-fyrtårn med projektet "Det Digitale Nordjylland" var grunden lagt til at påbegynde digitaliseringen af administrationen ved Nordjyllands Amt. Projektet er nu officielt afsluttet, men udviklingen af selvbetjeningstjenester fortsætter i samarbejde med de andre amter. Denne artikel fortæller om projektet, herunder Teknik- og Miljøområdets andele af projektet. Specielt gennemgås digitaliseringen af sagsområdet "Tilskud til miljøvenlig jordbrug". Artiklen beskriver herefter, hvordan amterne nu i fællesskab samarbejder om udvikling af elektroniske blanketter, og afsluttes med en perspektivering til et forslag om udviklingen af en fælles offentlig digital infrastruktur indenfor IT.

Baggrunden for projektet.

"Den Digitale amtsgård" er Nordjyllands Amts projekt til indførelse af digital forvaltning. Projektets samlede budget var på cirka 30 mio. kr., hvoraf der var et økonomisk tilskud fra "Det Digitale Nordjylland" på 7,75 mio. kr., og et tilskud på 3 mio. kr. fra involverede partnere.

Projektet blev officielt påbegyndt i 2001 og er officielt afsluttet ved udgangen af 2003. Men arbejdet med at digitalisere den amtslige forvaltning fortsætter med ufortrødet kraft hos Nordjyllands Amt.

Formålet med "Den digitale Amtsgård" har været at sætte borgeren i centrum og ved hjælp af ny teknologi, at skabe

- bedre service via døgnåben selvbetjening,
- større åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen ved at gøre beslutningsgrundlaget tilgængeligt,
- større borgerdeltagelse i høringsfaser,
- en mere effektiv sagsbehandling
- en reduktion af sagsbehandlingstiden.

Det samlede projekt - "Den Digitale Amtsgård" - bestod oprindeligt af 17 delprojekter, hvoraf 8 af projekterne havde baggrund i Teknik- og Miljøområdet.

Teknik og Miljøområdet og "Den Digitale Amtsgård"

De 8 delprojekter i Teknik- og Miljøområdet kunne i hovedtræk efter formål inddeles i tre hovedgrupper:

- Information til borgerne og professionelle brugere, hvor amtets egne data offentliggøres på Internettet
- Afprøve muligheder for elektroniske møder indenfor planlægning
- Mulighed for at borgere og professionelle, som skal sende en ansøgning til Nordjyllands Amt skal kunne hente et elektronisk ansøgningskema via Internettet.

For Teknik- og Miljøområdet var GIS et væsentligt element, idet man så muligheder for at bringe elektroniske kort ud til brugere på en hidtil ikke anvendt måde. Specielt muligheden for at integrere GIS i elektroniske ansøgninger var på projektets starttidspunkt i sommeren 2000 et banebrydende tiltag.

De 8 delprojekter drejede sig om følgende:

Information:

- Drikkevandsdata på nettet. Brugeren kan se kvaliteten af drikkevandsdata for alle vandværker i Nordjyllands Amt.
- Miljødata på nettet. Brugeren kan se kvaliteten af vandløb, søer og fjorde i Nordjyllands Amt, herunder udviklingen i andelen af forskellige stoffer over en årrække. Der kan søges via et kort.
- 3D visualisering. Forskellige data kan ses i en 3D-model over Nordjyllands Amt. Bl.a. data om amtets vandreruter, cykelruter, primitive overnatningspladser, m.m. Værktøjet bruges løbende til visualisering af projekter, eksempelvis naturgenopretningsprojektet ved Vilsted Sø samt offentlighedsfasen omkring undersøgelserne af en 3. Limfjordsforbindelse.

Afprøve elektroniske møder:

- Forsøg med elektroniske møder indenfor vindmølleplanlægning har været anvendt. Formålet var, at borgere og andre interesserede skulle have muligheden

for via sin PC derhjemme at deltage i et møde om planlægning af vindmøller.

Elektroniske ansøgninger til Nordjyllands Amt:

- Opgravningsansøgninger. En ledningsejer eller en entreprenør skal kunne sende en elektronisk ansøgning om tilladelse til at grave i en landevej i forbindelse med et ledningsarbejde. Ansøger skal indtegne opgravningsområdet på et kort.
- Nedsivningstilladelser. En kloakmester, som skal søge en kommune om tilladelse til at etablere et nedsivningsanlæg, kan sende en ansøgning til kommunen. I ansøgningen indgår et kort, hvor det område som nedsivningsanlægget ønskes anlagt, er indtegnet. Den kommunale sagsbehandler kan efter behandling af sagen, videresende ansøgningen til udtalelse eller godkendelse hos Nordjyllands Amt.
- Vejnabosager. En ansøger kan ansøge amtet om tilladelse til at flytte eller nedlægge en overkørsel til en landevej, dispensation til at bygge indenfor byggelinieareal ved en landevej, eller en praktiserende landinspektør kan sende en matrikulær sag til godkendelse/høring hos amtet. Brugerne af denne service er fortrinsvis professionelle, men kan også være private lods ejere. Ansøgninger kan på et elektronisk kort indtegne eksempelvis forslag til en ny overkørsel eller byggeri.
- Miljøvenligt jordbrug (MVJ). Landmænd eller landbrugs-

konsulenter kan ansøge amtet om tilskud til miljøvenligt jordbrug. Ansøgningsarealer kan indtegnes på et kort. Amtets sagsbehandling indeholder integration til en administrationsdatabase hos Direktoratet For Fødevarerhverv.

Herudover har det i Teknik- og Miljøområdet været en opgave at få al den tekniske infrastruktur på plads, som har dannet grundlaget for de øvrige delprojekter. Den tekniske del har blandt andet bestået af at få GIS integreret med det anvendte blanket- og journalsystem. På nuværende tidspunkt mangler endelig afslutning af projekterne nedsivningstilladelser, vejnabosager og MVJ-ansøgninger. De øvrige projekter er afsluttet løbende gennem projektperioden.

Projektet elektroniske opgravningsansøgninger har været i drift siden sommeren 2002. Andelen af sager som indkommer via den elektroniske selvbetjeningstjeneste er steget gennem hele perioden. Pr. medio marts 2004 var 63 % af de indkomne sager i 2004 modtaget via denne tjeneste. For ledningsejerne eller alternativt deres entreprenør, som er systemets brugere, har blankettens kort stor betydning. Det har vist sig, at det er en stor fordel for brugerne at kunne indtegne opgravningsområdet på det elektroniske kort, i stedet for med ord at skulle beskrive lokaliteten hvor der ønskes gravet eller vedlægge kopier af ledningsplaner med den tidligere traditionelle papiransøgning.

De Miljø Venlige Jordbrugsforanstaltninger (MVJ)

I det følgende beskrives i detaljer, hvordan det ene af de nævnte delprojekter er opbygget, nemlig projektet om miljøvenligt jordbrug, MVJ-projektet. I 2001 indgik amterne en aftale med Direktoratet for Fødevarer Erhverv (DFFE) om administration af de Miljø Venlige Jordbrugsforanstaltninger (MVJ), herunder udvikling af et nyt tilskudsadministrations-system (MVJ-TAS). Formålet med udviklingen af et nyt system var primært at opnå en tilpasning til regler om EU-sikkerhed/kontrol, anvendelse af nutidige styresystemer og sagsbehandlingsprogrammer, og integration til amternes GIS i administrationen af MVJ ordningerne. Integration mellem det nye administrations-system og GIS systemerne var vigtig for amterne, idet en række informationer skal overføres fra amternes GIS til DFFE i forbindelse med sagsbehandlingen.

Dataudveksling

Amterne har til stor tilfredshed haft mulighed for at følge udviklingen af MVJ-TAS på nærmeste hånd, med henblik på at koordinere indhold og metode for de data, der skal udveksles mellem direktoratet og amterne. Administrationen af MVJ-tilskudsordningen er forskellig fra amt til amt, hvad angår anvendelse af databaser og GIS. Det har derfor oprindeligt været ønsket at udveksle data i så simpelt et format som muligt, txt-filer, der dels kan genereres af alle GIS-systemer og dels minimerer udviklingsomkostningerne for det enkelte amt.

Samtidigt med, at arbejdet med MVJ-TAS blev påbegyndt, blev det imidlertid besluttet i Nordjyllands amt (i forbindelse med "Den Digitale Amtsgård"), at udvikle en database til den interne administration af MVJ-sagsbehandlingen i amtet (database) kom noget misvisende til at hedde MVJ-GIS, men er altså ikke et GIS – kun en database).

Det stod hurtigt klart, at produktet ville være efterspurgt i alle amter, og det blev besluttet af kredsen af amtsdirektører, at den fremtidige dataudveksling med DFFE skulle baseres på systemet i Nordjyllands amt.

Den skitserede løsning var dog i flere sammenhænge ikke optimal:

- Overførslen var planlagt som "masseoverførsler", dvs. at en sag måtte ligge og vente, til trods for at den var færdigbehandlet i GIS – den kunne ikke gøres færdig i en arbejdsgang.
- Samtidigt går valget af format imod de officielle anbefalinger om udvekslingsformat, der som bekendt er XML
- Endelig var der ikke i den første løsning gjort overvejelser eller forberedelser angående digital forvaltning og ansøgninger via Internettet.

Ved at integrere dataudvekslingen mellem MVJ-TAS og MVJ-GIS kunne der opnås en stærkere integration og dermed flere fordele på længere

sigt. Skal sagsbehandling, hvor flere myndigheder er involveret, gøres effektivt, skal de offentlige IT-systemer "hænge sammen", således at sagsbehandlerne hurtigt og ubesværet kan få de informationer, de efterspørger.

Integrationen mellem MVJ-TAS og MVJ-GIS baseres på direkte og automatisk dataudveksling mellem systemerne, bl.a. med det formål at sikre, at amterne fortsat kan udvikle digital forvaltning, hvor eksempelvis borgerkontakt via Internettet spiller en stadig mere fremtrædende rolle. Dataudvekslingen skal ligeledes ske igennem brug af nye teknologier, som er med til at fremme initiativerne i digital forvaltning herunder brugen af XML og web-services, som er med i anbefalingerne i forbindelse med digital forvaltning og IT arkitektur i Danmark.

MVJ-GIS - funktionalitet

Kernen i projektet set fra amternes side er som sagt udviklingen af en database til MVJ administration, kaldet MVJ-GIS. I det enkelte amt integreres databasen med GIS systemet, således at oplysninger som skabes i GIS-systemerne automatisk føres over i MVJ-GIS. Det er i GIS de konkrete data til MVJ tilskudsordningerne skabes – indtegning af arealer m.v.

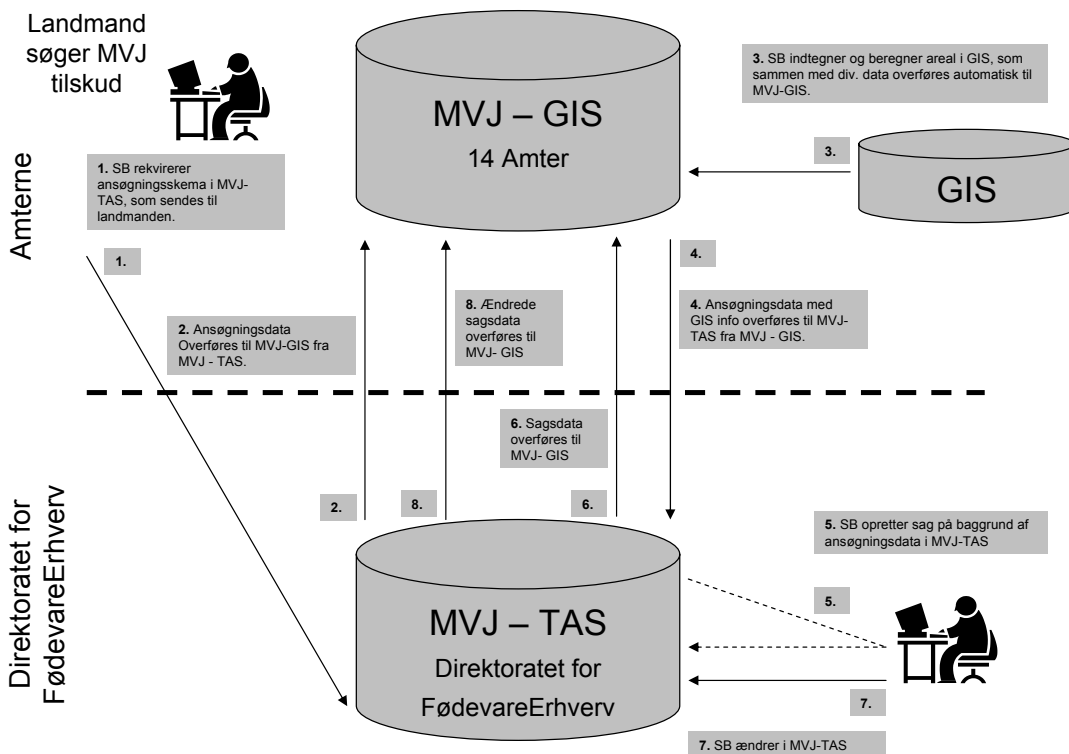
Når ansøgningsdata er overført fra GIS-systemerne til MVJ-GIS databasen kommunikerer denne herefter med DFFE's MVJ-TAS system, og fører de nye oplysninger, der måtte

være kommet til, over i det centrale administrationssystem MVJ-TAS hos Direktoratet for Fødevarerhverv. Kommunikation sker via forskellige web-services og dataudvekslingen foregår via XML og Internettet. Nedenstående figur illustrerer hvorledes kommunikation / datastrømme foregår mellem systemerne.

Ansøgning om MVJ tilskud via Internettet.

En naturlig videreførelse af MVJ-GIS projektet er, at landmænd kan søge tilskud efter MVJ-ordningerne via Internettet. Dette betyder, at landmanden via en elektronisk blanket ansøger om MVJ-tilskud, herunder indtegner ansøgningsområderne. Ansøgninger via Internettet er muligt fordi der benyttes de nævnte teknologier, hvor tilgang til systemerne baseres på web-services. Når der ansøges via Internettet er initieringen af en MVJ-ansøgning lidt anderledes, idet det ikke er sagsbehandleren på amtet, som rekvirerer ansøgningen fra DFFE's MVJ-TAS og sender denne til landmanden, men derimod landmandens initiering af den elektronisk blanket, der starter ansøgningen.

Det kræver at landmanden er i besiddelse af en digital signatur, således at systemet kan verificere og hente supplerende og nødvendige oplysninger om ansøgeren. Efter denne validering henter den elektroniske blanket et sagsnr. + oplysninger om ansøgeren i MVJ-TAS. Herefter skal landmanden indtegne

Figur 1. Kommunikation MVJ-TAS – MVJ-GIS

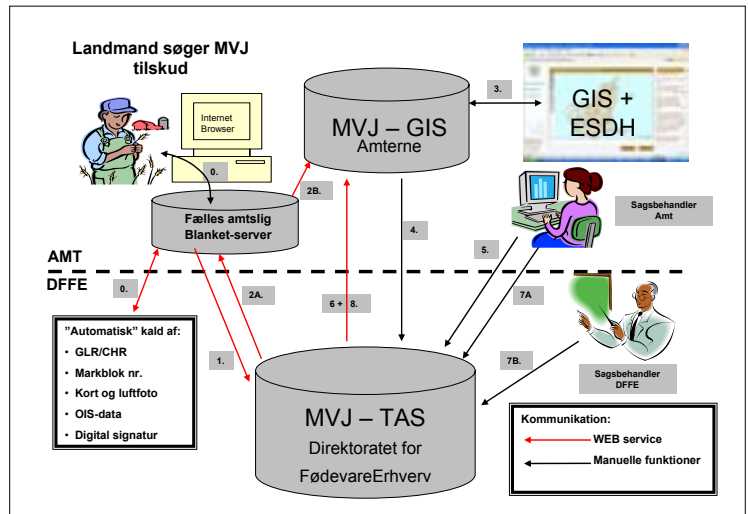
1. Landmanden henvender sig til amtet med et ønske om at søge MVJ tilskud. Sagsbehandler i amtet rekvirerer herefter i MVJ-TAS et ansøgningsskema, som sendes til landmanden. På ansøgningsskemaet er fortrykt de oplysninger, der findes om landmanden i et par centrale registre (CVR og CHR).
2. Ansøgningsdata i XML format overføres nu automatisk fra MVJ-TAS til MVJ-GIS databasen i det pågældende amt via en web-service.
3. Sagsbehandleren går via MVJ-GIS over i amtets GIS system for at optegne de marker som landmanden søger tilskud til. Oplysningerne om markerne overføres herefter til MVJ-GIS databasen.
4. Når oplysningerne ligger i MVJ-GIS databasen, overføres de automatisk til DFFE's MVJ-TAS system. Der er nu gjort klar til sagsbehandling i DFFE.
5. Sagsbehandlerne opretter nu en sag i TAS på baggrund af de data som er overført fra amternes MVJ-GIS database. I TAS skifter "sagen" status fra at være en ansøgning til at være en egentlig "sag" – der først nu får et TAS-Sagsnummer.
6. Sagsnummeret overføres herefter automatisk til MVJ-GIS databasen.
7. I løbet af sagsbehandlingen ændres sagen i TAS – enten af amtets sagsbehandlere eller af sagsbehandlerne hos DFFE. Ændringerne overføres automatisk til MVJ-GIS i amterne.
8. Ændringer på sagen overføres.

sine marker i blanketter og udfylde de nødvendige oplysninger, som knytter sig til den pågældende mark. Når ansøgningen er færdig journaliseres ansøgningerne i amtets journalsystem automatisk, og der kvitteres til ansøgeren med et journalnummer, samt en kopi af ansøgningen i PDF. Amtets sagsbehandlere adviseres elektronisk om ansøgningen, hvorefter sagsbehandlingen kan begynde. Internetdelen færdiggøres når MVJ-GIS er i drift i alle amter.

Amternes samarbejde om e-blanketter.

Det har været en stor udfordring for amtet i samarbejde med projektets samarbejdspartnere at etablere de elektroniske selvbetjenings tjenester med integration mellem blanketsystem, journalsystem og GIS. Læs mere i artiklen i tidskriftet "Landinspektøren", nr. 1-03, juni 2003, side 57: "Den digitale Amtsgård - på vej mod den digitale forvaltning".

Et af resultaterne af "Den digitale Amtsgård" er, at amterne nu går sammen om at udvikle og drive en fælles e-blanket service. Grunlaget for dette samarbejde er løsningerne i Den Digitale Amtsgård. Løsningerne udnyttes nu i et tværgående samarbejde til at løfte digitaliseringen i alle amter. Projektet er igangsat af amtsdirektørerne i maj 2003, og projektet har helt fra de indledende faser haft en solid forankring i topledelsen i flere af de involverede organisationer. En tværamtlig arbejdsgruppe har udformet de formelle samarbejdsrammer,

Figur 3. MVJ-ansøgning via Internettet - det fremtidige system

som pilotprojektet nu gennemføres under. Selve pilotprojektet er igangsat medio april 2004 efter amtsdirektørernes endelige godkendelse.

Udgangspunktet for projektet er, at den grundinvestering, der er foretaget i Nordjyllands Amt for at udvikle selvbetjenings tjenester, kan genbruges i alle øvrige amter. Samtidig samler og koordinerer amterne ressourcer til udvikling af konkrete løsninger. Det betyder, at amternes samlede omkostninger til digitalisering reduceres.

Projektetableringen er foregået indenfor rammerne af amternes eksisterende samarbejde omkring digital forvaltning, "De Digitale Amter". Projektet gennemføres ligeledes indenfor den eksisterende drifts- og udviklingsorganisation.

De egentlige grundinvesteringer er foretaget af Nordjyllands Amt i forbindelse med "Den

Digitale Amtsgård". I forhold til dette projekt bidrager hver enkelt amt med kr. 100.000. Dette beløb dækker tilretning og konsolidering af det eksisterende driftsmiljø, udvikling af selvbetjenings tjenester indenfor alle forvaltningsområder, teknisk brugersupport samt fælles kompetenceopbygning.

Udviklingsopgaverne indenfor de forskellige forvaltningsområder er fordelt mellem amterne. Udgangspunktet for samarbejdet er, at hvert amt kun bidrager med udviklingsressourcer indenfor ét forvaltningsområde, men får udviklet og lanceret løsninger indenfor alle forvaltningsområder. Efterhånden som de digitale tjenester lanceres, forventes det, at amternes omkostninger til manuel håndtering af sagerne kan reduceres.

Samarbejdet giver åbenlyse ressourcemæssige fordele og reducerer omkostningerne til

investering, udvikling og drift betydeligt. Der købes ikke mere end det allerede eksisterende blanketsystem, og der opbygges kun ét fælles driftsmiljø. Amterne undgår derved, at der bruges ressourcer på parallelle udviklingsforløb.

De videre perspektiver – fælles offentlig digital infrastruktur

Med den fælles blanketløsning står amterne i dag over for at kunne indføre en »Fælles Offentlig Digital Infrastruktur« (FODI, se forsidefiguren) med det formål at forenkle borgernes kontakt med det offentlige, samt styrke den interne koordinering i den offentlige forvaltning. Projektet tager hul på den sammenhængende digitale infrastruktur, hvor sagerne kan flyde rundt uanset hvordan organisationen er geografisk placeret, og på hvilket administrativt niveau sagsbehandlingen befinder sig på.

En »Fælles offentlig digital infrastruktur« er et IT-system, hvor

- borgere og virksomheder kan komme i kontakt med det offentlige via én indgang – uanset hvilken myndighed der rettes henvendelse til,
- forskellige myndigheder – på tværs af niveauer og sektorer - har adgang til og kan arbejde videre med samme sag, i et lukket netværk/system,

- sagsbehandlingen kan placeres optimalt i forhold til myndighedsniveau og uafhængig af myndighedens geografiske placering.

FODI består fuldt udbygget af:

1. en "Borgerportal" for borgere/virksomheder, der via Internettet skal i kontakt med det offentlige. Portalen kan udbygges med alle sagsområder i hele den offentlige sektor.
2. en "Myndighedsportal", hvori myndighederne kan oprette sager på de borgere, der møder personligt frem – uanset om de er gået til "den forkerte myndighed". Sager, der skal udveksles mellem flere myndigheder, kan ligeledes oprettes og genfindes via denne indgang.
3. et omfattende netværk af servere, der styrer systemets "brugerflade", sagens flow, fordeling af sager til rette myndighed, meddelelser via E-post, kontakt til forskellige datakilder og viser kort når sagen har en geografisk dimension.
4. en database der håndterer verserende sager.

Med FODI vil borgere og virksomheder kun have behov for én indgang til den offentlige sektor – uanset om henvendelsen vedrører så forskellige forhold som: ansøgning om tilskud til invalidebil, skoleskift, tilskud til et kulturarrangement, nedgrav-

ning af ledninger i offentlig vej, miljøgodkendelse m.v. Borgerne kan tilsvarende henvende sig personligt eller via Internettet. Ved personlig (eller telefonisk) henvendelse til en kommunal, amtlig eller statslig myndighed, skal denne oprette sagen i FODI – det er en forudsætning for at FODI virker – og ikke som i dag, hvor en myndighed kan melde »hus forbi« og sende borgeren videre.

En borger skal kunne henvende sig – og få sin sag oprettet – på et vilkårligt lokalt kommunkontor, amtskontor eller statskontor. Systemet finder selv ud af hvor sagen efterfølgende skal sendes hen og om flere myndigheder evt. skal inddrages.

Det lyder alt sammen som sød fremtidsmusik, men den digitale fremtid står ikke længere lige om hjørnet – vi er midt i den.

Litteratur

"Den Digitale Amtsgård", på <http://www.nja.dk/SubSites/DDA/DenDigitaleAmtsgaard.htm>

Den Danske Landinspektørforening. Landinspektøren nr. 1-03, juni 2003, side 57-62. *"Den Digitale Amtsgård – på vej mod den digitale forvaltning"*.

Amtsvejingeniørforeningen. Dansk Vejtidskrift, april 2004, side 40-42. *"Opgravningsansøgninger i Nordjyllands Amt – elektroniske kort og blanketter"*.

Om forfatterne

Bent G. Kjeldsen, landinspektør, Plankontoret, bgk@nja.dk

Birgit Larsen, landinspektør, GIS-koordinator, bla@nja.dk

Jesper Nørgaard Andersen, landinspektør, projektleder og IT-udvikler, jna@nja.dk

Alle: Nordjyllands Amt, Niels Bohrs Vej 30, 9220 Aalborg Ø